

oktober 2023

Aanpak bestrijdingsmiddelen in drinkwaterbronnen

BESTRIJDINGSMIDDELEN IN DRINKWATERBRONNEN

De kwaliteit van drinkwaterbronnen staat in toenemende mate onder druk en is de afgelopen jaren niet significant verbeterd. Verontreinigingen afkomstig uit de landbouw, industrie en huishoudens zorgen ervoor dat de kwaliteit van drinkwaterbronnen eerder slechter wordt. Het uiterlijk in 2027 bereiken van de afgesproken doelen uit de Europese Kaderrichtlijn Water is daardoor ernstig in gevaar.

Uit verschillende rapporten (zoals de Nationale Analyse Waterkwaliteit (PBL, 2020) en het RIVM rapport Staat drinkwaterbronnen (2020)) blijkt dat bestrijdingsmiddelen in een groot deel van de winningen voor drinkwaterproductie een probleem vormen. In vrijwel alle oppervlaktewaterwinningen en in meer dan een kwart van de grondwaterwinningen worden bestrijdingsmiddelen in normoverschrijdende concentraties gevonden. Daarnaast is 'vergrijzing' van het grondwater een toenemend probleem: lage concentraties van een cocktail van stoffen, waaronder bestrijdingsmiddelen, zijn vrijwel overal aanwezig.

TWEEDE NOTA EN TOEKOMSTVISIE GEWASBESCHERMING 2030

In de Tweede nota duurzame gewasbescherming 2013-2023 (Gezonde Groei, Duurzame Oogst) zijn doelen opgenomen voor het verminderen van normoverschrijdingen door bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterproductie. Uit de tussenevaluatie door PBL is gebleken dat het tussendoel voor 2018, een afname van deze normoverschrijdingen met 50% ten opzichte van 2013, *niet* is gehaald. Het einddoel voor 2023, een afname van 95% ten opzichte van 2013, is ook niet in zicht. In het Compendium voor de Leefomgeving (clo.nl) is in maart '23 ook geconstateerd dat het tempo van de afname van het aantal overschrijdingen van de waterkwaliteitsnormen afvlakt.

In september 2020 is het uitvoeringsprogramma van de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 gepubliceerd. Hierin is het doel opgenomen om in 2030 nagenoeg geen emissies van bestrijdingsmiddelen naar het milieu meer te hebben. In het uitvoeringsprogramma is het doel voor 2023 uit de Tweede nota als tussendoel opgenomen, net als het KRW doel om uiterlijk in 2027 overal te voldoen aan de norm voor bestrijdingsmiddelen (0,1 µg/l). Vewin heeft het uitvoeringsprogramma mede ondertekend en staat achter de ambities. De uitdaging zit echter in de uitvoering.

- Zorg voor regelmatige monitoring en rapportage van de uitvoering van de maatregelen uit het uitvoeringsprogramma van de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030.
- Breng hierbij ook het voorziene bereik van de waterkwaliteitsdoelen in beeld, en neem zo nodig tijdig extra maatregelen, in elk geval waar het normoverschrijdingen door bestrijdingsmiddelen in drinkwaterbronnen betreft.

NATIONAAL PROGRAMMA LANDELIJK GEBIED

Eén van de doelen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied is om de Europese verplichtingen uit de KRW en de Nitraatrichtlijn via gebiedsgerichte programma's te realiseren. Vewin bepleit dat de verbetering van de kwaliteit en beschikbaarheid van drinkwaterbronnen prioriteit krijgt in het NPLG. Hiervoor is het van belang dat het Rijk aan de provincies meegeeft dat het halen van de KRW doelen bij drinkwaterbronnen een belangrijke randvoorwaarde is die opgenomen moet worden in de provinciale gebiedsprogramma's. Vooralsnog ontbreekt de bescherming van drinkwaterbronnen als belangrijke structurerende keuze in de ontwikkeldocumenten van het NPLG. Ook ontbreken bestaande specifieke doelen voor drinkwaterbronnen op het gebied van nitraat en bestrijdingsmiddelen. Hierover heeft de Tweede Kamer in maart '23 een motie van De Groot en Van Campen aangenomen, die oproept om deze bestaande doelen wel als randvoorwaarden mee te nemen in het NPLG.

- Geef de verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen prioriteit in het NPLG. Neem maatregelen op om de KRW-doelen in (grondwater)beschermingsgebieden uiterlijk in 2027 te halen.
- Veranker de bestaande doelen voor het tegengaan van de verontreiniging van drinkwaterbronnen met nitraat en bestrijdingsmiddelen concreet in het NPLG, conform de motie De Groot en Van Campen. Voor bestrijdingsmiddelen zijn deze doelen:
  - In 2023: een afname van 95% (t.o.v. 2013) van het aantal normoverschrijdingen door bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterproductie;
  - In 2027: overal voldoen aan de norm in oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterproductie, en overal voldoen aan de norm in grondwater in algemene zin;
  - Continu: geen verslechtering van de waterkwaliteit in oppervlaktewater en grondwater bestemd voor drinkwaterproductie. Op termijn verbetering van deze waterkwaliteit zodat de zuiveringsinspanning voor drinkwaterproductie kan worden verlaagd.

TOELATINGSBELEID VERBETEREN

Uit de tussenevaluatie van de Tweede nota door het PBL bleek dat een deel van de waterkwaliteitsproblemen met bestrijdingsmiddelen wordt veroorzaakt door onvolkomenheden in de toelating van deze middelen. Dit komt onder andere doordat de gehanteerde normen bij toelating minder streng zijn dan de waterkwaliteitsnormen uit de Kaderrichtlijn Water.

Dit constateert ook de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) in haar rapport over de Kaderrichtlijn Water 'Goed water, goed geregeld' (11 mei 2023). De raad concludeert dat met het huidige Nederlandse beleid de KRW-doelen in 2027 redelijkerwijs niet meer gehaald kunnen worden. Volgens de raad zijn deze doelen ook na 2027 waarschijnlijk niet te realiseren zonder aangescherpte beleidsaanpak.

- Rapporteer voor eind 2023 over de uitvoering van het voornemen uit het coalitieakkoord om de normen voor de toelating van bestrijdingsmiddelen beter af te stemmen op de KRW-normen.
- Onderzoek de mogelijkheden om het toelatingsbeleid van bestrijdingsmiddelen verder te verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan het hanteren van een meer systeemgerichte aanpak, waarbij stapeleffecten van dezelfde werkzame stof, combinatie-effecten door verschillende stoffen en ongewenste substitutie van middelen verminderd worden.

BEWUSTWORDING, TOEZICHT EN HANDHAVING

Naast het nemen van nieuwe maatregelen is meer aandacht nodig voor toezicht en handhaving van bestaande maatregelen. Onderzoek heeft bijvoorbeeld uitgewezen dat veel agrariërs zich in de praktijk onvoldoende bewust zijn van het feit dat in grondwaterbeschermingsgebieden restricties gelden voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

- Zet steviger in op bewustwording en effectief toezicht en handhaving van huidig beleid en regelgeving. Focus hierbij op de bescherming van drinkwaterbronnen.

Meer informatie

Arjen Frentz
070 349 08 90
frentz@vewin.nl

Mirja Baneke
06 82750461
baneke@vewin.nl

Bezuidenhoutseweg 12 (070) 349 08 50
2594 AV Den Haag info@vewin.nl
Postbus 90611 www.vewin.nl
2509 LP Den Haag

